

Trzydzieści sześć strategii
starożytnych Chin

STEFAN H. VERSTAPPEN

Tytuł oryginału: The Thirty-six Strategies Of Ancient China

Tłumaczenie: Krzysztof Krzyżanowski

ISBN: 978-83-246-6666-9

Copyright © 1999 by Stefan H. Verstappen.

No part of this book may be used or reproduced in any manner whatsoever without permission in writing from the publisher.

Polish edition copyright © 2013 by Helion S.A.
All rights reserved.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<http://onepress.pl/user/opinie/36stra>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydawnictwo HELION

ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: onepress@onepress.pl

WWW: <http://onepress.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Printed in Poland.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
ROZDZIAŁ 1. OSZUKAJ CESARZA, BY PRZEPRAWIĆ SIĘ PRZEZ MORZE	11
ROZDZIAŁ 2. OBLEGAJ WEI, ABY URATOWAĆ CHAO	17
ROZDZIAŁ 3. ZABIJ POŻYCZONYM MIECZEM	23
ROZDZIAŁ 4. ZACZEKAJ SPOKOJNIE NA WYCZERPANEGO NIEPRZYJACIELA	27
ROZDZIAŁ 5. SPLĄDRUJ PŁONĄCY DOM	33
ROZDZIAŁ 6. RÓB WRZAWĘ NA WSCHODZIE, ATAKUJ NA ZACHODZIE	39
ROZDZIAŁ 7. STWÓRZ COŚ Z NICZEGO	45
ROZDZIAŁ 8. OSTENTACYJNIE NAPRAWIAJ GOŚCINIEC, A POTAJEMNIE UDAJ SIĘ DO CH'EN TS'ANG	51
ROZDZIAŁ 9. OBSERWUJ POŻAR Z DRUGIEGO BRZEGU RZEKI	59
ROZDZIAŁ 10. UKRYJ SZTYLET ZA UŚMIECHEM	65
ROZDZIAŁ 11. POŚWIĘĆ ŚLIWĘ, ABY OCALIĆ DRZEWO BRZOSKWINIOWE	71
ROZDZIAŁ 12. SKORZYSTAJ Z OKAZJI, BY UPROWADZIĆ OWCĘ	77
ROZDZIAŁ 13. UDERZAJ W TRAWĘ, BY WYPŁOSZYĆ WĘŻA	83
ROZDZIAŁ 14. WYKORZYSTAJ CIAŁO, BY PRZYWOŁAĆ DUCHA	89
ROZDZIAŁ 15. WYWAB TYGRYSA Z GÓR	95
ROZDZIAŁ 16. ABY COŚ ZŁAPAĆ, NAJPIERW TO WYPUŚĆ	101
ROZDZIAŁ 17. PODRZUĆ CEGŁĘ, BY ZBLIŻYĆ SIĘ DO NEFRYTU	107

6 TRZYDZIEŚCI SZEŚĆ STRATEGII STAROŻYTNYCH CHIN

ROZDZIAŁ 18. ABY ZŁAPĄĆ BANDYTÓW, NAJPIERW POJMIJ ICH PRZYWÓDCE	111
ROZDZIAŁ 19. WYKRADNIJ DRWA SPOD KOTŁA	117
ROZDZIAŁ 20. ZMAĆ WODE, ABY ZŁAPĄĆ RYBĘ	123
ROZDZIAŁ 21. ZRZUĆ SKÓRĘ NICZYM ZŁOTA CYKADA	129
ROZDZIAŁ 22. JEŚLI CHCESZ ZŁAPĄĆ ZŁODZIEJA, ZATRZAŚNIJ DRZWI	137
ROZDZIAŁ 23. ZAWRZYJ PRZYMIERZE Z ODLEGŁYM WROGIEM, ABY UDERZYĆ W NAJBLIŻSZEGO	143
ROZDZIAŁ 24. WYKORZYSTAJ CUDZĄ DROGĘ, BY PODBIĆ KUO	149
ROZDZIAŁ 25. ZASTĄP BELKI SPRÓCHNIAŁYM DREWNIEM	155
ROZDZIAŁ 26. WSKAŻ NA MORWĘ, ALE ZGAŃ AKACJĘ	161
ROZDZIAŁ 27. UPOZORUJ SZALEŃSTWO, ZACHOWUJĄC RÓWNOWAGĘ UMYŚLU	169
ROZDZIAŁ 28. ZWAB WROGA NA DACH, A POTEM ZABIERZ DRABINĘ	175
ROZDZIAŁ 29. PRZYWIĄŻ JEDWABNE PĄKI DO USCHNIĘTEGO DRZEWA	183
ROZDZIAŁ 30. W MIEJSCE GOŚCIA STAŃ SIĘ GOSPODARZEM	189
ROZDZIAŁ 31. STRATEGIA PIĘKNYCH KOBIET	199
ROZDZIAŁ 32. TAKTYKA OTWARTYCH BRAM MIEJSKICH	207
ROZDZIAŁ 33. TAKTYKA SIANIA NIEZGODY	213
ROZDZIAŁ 34. TAKTYKA RANIENIA SAMEGO SIEBIE	219
ROZDZIAŁ 35. STRATEGIA POŁĄCZONYCH TAKTYK	225
ROZDZIAŁ 36. JEŚLI WSZYSTKO INNE ZAWIEDZIE, ZARZĄDŹ ODWRÓT	233
TABLICE CHRONOLOGICZNE	239
BIBLIOGRAFIA	241

OSZUKAJ CESARZA, BY PRZEPRAWIĆ SIĘ PRZEZ MORZE

W przypadku konfliktów, w które zaangażowana jest duża liczba ludzi, istnieje możliwość uspienia czujności przeciwnika. Kiedy jest on pobudzony i zdradza oznaki zniecierpliwienia, należy udawać, że nie robi to na tobie żadnego wrażenia, i przyjąć spokojną, rozluźnioną postawę. Kiedy zauważysz, że ten nastrój udzielił się twojemu oponentowi, masz sposobność sięgnięcia po zwycięstwo, jeśli tylko przeprowadzisz silny i błyskawiczny atak.

— MIYAMOTO MUSASHI

Poruszanie się wśród ciemności i cieni, przebywanie w odizolowanych miejscach czy wyszukiwanie osłony jedynie przyciągnie pełną podejrzliwości uwagę. Aby skłonić przeciwnika do opuszczenia gardy, należy działać otwarcie, ukrywając prawdziwe intencje pod płaszczykiem zwyczajnych, codziennych działań¹.

---

¹ Strategia ta ma ponoć korzenie w historii, w której brał udział wywodzący się z dynastii T'ang cesarz T'ai Tsung. Władca prowadził kampanię przeciwko Koreańczykom, a jego generał doradził mu przeprować się przez Morze Żółte na Półwysep Koreański, tak aby

EPOKA WALCZĄCYCH KRÓLESTW, CHINY

W 225 roku p.n.e. królestwo Ch'in zbierające siły przez kilkaset lat poczuło się wystarczająco mocne, by w otwartej walce pokonać istniejących jeszcze przeciwników. Najpotężniejszym spośród pozostałych państw było królestwo Ch'u. Władca Ch'in wysłał sławnego generała nazwiskiem Wang Chien, by ten zaatakował i podbił Ch'u. Rok wcześniej takie same rozkazy otrzymał inny dowódca, Li Hsing, poniósł on jednak upokarzającą porażkę. Starszy i bardziej doświadczony Wang Chien nie miał zamiaru powtórzyć błędu poprzednika i nie zdecydował się na otwarty najazd na terytorium wroga. Zamiast tego zatrzymał swoje siły tuż przed granicą obydwu królestw i zbudował umocniony częstokół. Władca Ch'u zaapelował do swoich sojuszników o zmobilizowanie wszystkich dostępnych żołnierzy, a następnie w pośpiechu rozlokował ich po swojej stronie granicy. Podbudowani wcześniejszym zwycięstwem dowódcy Ch'u każdego dnia wyjeżdżali, by wyzwać przeciwnika do bitwy, Wang ignorował jednak ich drwiny. Widziano go natomiast, kiedy zażywał ze swoimi ludźmi kąpiele w pobliskich rzekach i jeziorach, a także urządzał niespieszne pikniki w lesie. Nocami odbywały się zabawy, którym towarzyszyły śpiewy i tańce. Oprócz tego Wang skupił wysiłki na podnoszeniu morale i umiejętności swoich żołnierzy.

---

zaskoczyć wroga atakiem na jego tyłach. Cały plan miał tylko jeden słaby punkt — cesarz panicznie bał się otwartych akwenów wodnych. Generałowie użyli podstępny — udekorowali duży statek w taki sposób, by przypominał posiadłość ziemską, do tego wszędzie wokół rozwieszono sztandary zasłaniające widok na morze. Cesarzowi powiedziano, iż lokalny arystokrata przesłał mu serdeczne zaproszenie na obiad do swojej rezydencji, a kiedy władca znalazł się już na pokładzie, posiłek i gościna przeciągnęły się na całą noc, podczas gdy statek niepostrzeżenie postawił żagle. Następnego poranka okręt wraz z niego nieświadomym imperatorem dotarł na miejsce.

Po kilku miesiącach armia Ch'u zaczęła przejawiać znużenie tą grą. Jeden z dowódców Ch'u stwierdził:

— Wang Chien został tu przysłany, by zaatakować nasze terytorium, wygląda jednak na to, że się zestarzał i stracił serce do takich działań. To oczywiste, że nie ma zamiaru przypuścić ataku: jest tu tylko po to, by zachować twarz.

Inni przywódcy zgodzili się z tą opinią, w związku z czym wielu żołnierzy zostało odesłanych do swoich krajów. Wang Chien wytrzymał za swoją palisadą przez prawie cały rok, aż ostatni żołnierze Ch'u zrezygnowali z oczekiwania na jego atak i zlikwidowali swój obóz, by ruszyć w drogę powrotną do stolicy. To właśnie wtedy Wang rozkazał swoim ludziom wyruszyć zniemacka i zaatakować wycofujące się siły Ch'u. Ponieważ armia znajdująca się w odwrocie jest bardzo podatna na atak, a dodatkowym aspektem był element zaskoczenia, siły Ch'u poniosły ogromne straty, a ich generał został zgładzony. Władca Ch'u nie zdążył ponownie zebrać swoich wojsk, tak więc Wang Chien błyskawicznie najechał i podbił całe królestwo. Cztery lata później władca Ch'in został pierwszym cesarzem Państwa Środka, przyjmując tytuł Ch'in Shih-huangti².

EPOKA WALCZĄCYCH KRÓLESTW, CHINY

Generał Li Mu został obarczony odpowiedzialnością za obronę przełęczu Yen-men przed Hsiung-nu³, którzy nieustannie najeżdżali te tereny. Kiedy Li Mu przejął dowództwo, wszyscy spodziewali się, że pierwszym posunięciem z jego strony będą ataki na lokalne plemiona. Nic takiego jednak się nie wydarzyło —

² Źródło: Watson Burton (tłum.), *Records of the Grand Historian of China (Shih Chi)* [Zapiski historyka], Columbia University Press, New York 1961.

³ Konni wojownicy prowadzący koczowniczy tryb życia, sprawujący władzę nad stepami centralnej Azji na północ i zachód od Chin.

zamiast tego przywódca skupił się na szkoleniu żołnierzy pogranicza, upewniając się przy tym, że są oni odpowiednio żywieni i opłacani. Li Mu rozkazał również, by w razie ataku Hsiung-nu wszyscy wycofywali się do jednego z ufortyfikowanych miast rozrzuconych w okolicy, a potem ograniczali działania do obrony. Pod żadnym pozorem nie wolno było nawiązywać walki z wrogiem. Przez kilka kolejnych lat Hsiung-nu podczas każdego najeźdu przekonywali się, iż ludność i żołnierze skryli się już za murami obronnymi, a na terenach wiejskich nie bardzo jest co łupić. Koniec końców nie tylko Hsiung-nu, ale również żołnierze Li Mu przyjęli, że chociaż człowiek ów jest szlachetnym przywódcą, cechuje go tchórzliwość. Wojska pogranicza po latach treningu bez wdawania się w bitwę nie mogły już doczekać się walki. Kiedy Li Mu dostrzegł u swoich ludzi taką chęć, zdecydował się działać. Najpierw wysłał swoich najlepszych żołnierzy, by w odległości kilku dni marszu zastawili zasadzkę na wroga, następnie pozwolił, by pasterze wypasali na łąkach stada zwierząt domowych pod okiem zaledwie kilku zbrojnych. Kiedy grupa jeźdźców Hsiung-nu natknęła się na bydło, przypuściła atak i zmusiła żołnierzy do ucieczki. Najeźdźcy przesłali do swojego władcy informację, iż Chińczycy opuścili to terytorium, pozostawiając po sobie stada bydła i słabo bronione wioski. Kiedy chan usłyszał te wieści, zgromadził nieprzebrane zastępy, by najechać teren Chin. Nie spodziewając się oporu ze strony „tchórzliwego” Li Mu, wrogowie łatwo dali się wciągnąć w zasadzkę, a życie straciło ponad sto tysięcy konnych wojowników Hsiung-nu. Przez kolejnych dziesięć lat nie pojawiła się ani jedna grupa koczowniczych najeźdźców, która odważyłaby się przekroczyć granicę⁴.

---

⁴ Źródło: Sawyer Ralph D. (tłum.), *Unorthodox Strategies for the Everyday Warrior*, Westview Press, Boulder 1996.

JAPOŃSKA HISTORIA LUDOWA

Żył sobie kiedyś samuraj, którego prześladował duży i mądry szczur panoszący się po jego domu. Wojownik był tak poirytowany tym faktem, że udał się do wioski, by kupić kota. Uliczny handlarz sprzedał mu zwierzę, które jego zdaniem miało złapać szczura. Faktycznie, kot był zadbany i w dobrej formie, szkodnik był jednak od niego szybszy — tak więc po tygodniu samuraj wrócił do handlarza i oddał mu zwierzę. Tym razem sprzedawca zaproponował mu dużego, burego kota i zapewnił, że żaden szczur nie zdoła uciec temu mistrzowi polowania. Gryzoń był jednak wystarczająco mądry, by trzymać się z dala od tego potężnego kota podwórkowego — w efekcie szkodnik przemieszczał się po domu w czasie, kiedy dachowiec spał. Gryzoń musiał ukrywać się przez pół dnia, ale przez drugą połowę znów miał zapewnioną swobodę. Samuraj oddał sprzedawcy i to zwierzę, a handlarz potrząsnął ze smutkiem głową — stwierdził, że dał mu swojego najlepszego kota, więc nic więcej nie da się już zrobić. Kiedy wojownik wracał do domu z otrzymanymi z powrotem pieniędzmi, natknął się na mnicha i postanowił zasięgnąć jego rady. Człowiek ów wysłuchał historii samuraja, a potem zaproponował mu, by skorzystał z usług kota mieszkającego na terenie świątyni. Zwierzak był stary i gruby, zdawał się też prawie nie zauważać faktu, że jest gdzieś niesiony przez pełnego powątpiewania wojownika. Przez kolejne dwa tygodnie kot zajmował się głównie spaniem w dzień i w nocy. Samuraj chciał oddać go do świątyni, jednak mnich nalegał, by zaczekać jeszcze jakiś czas, zapewniając przy tym, iż dni uciążliwego gryzonia są już policzone. Szczur tak przyzwyczyił się do obecności starego i leniwego kota, że szybko wrócił do swoich starych sztuczek, czasami pozwalając sobie wręcz na bezczelne bieganie wokół starego, śpiącego drapieżnika. Pewnego dnia szczur

zajęty własnymi sprawami przechodził bez obaw obok kota, a ten szybko machnął łapą i przyspilił gryzonia do podłogi. Szczur natychmiast zakończył swój żywot⁵.

PODSUMOWANIE

W trakcie bitwy najważniejszy jest element zaskoczenia. Nieufny przeciwnik najprawdopodobniej nie wpadnie w typowe pułapki, więc najpierw trzeba uspić jego czujność. W tym celu należy zachowywać się tak, jakby nie święciło się nic nieprzewidzianego. Kiedy ktoś przyzwyczai się do często powtarzanych działań, przestaje zdawać sobie z nich sprawę⁶. Gdy przeciwnik nie będzie już zwracać na ciebie uwagi, nadszedł czas, by zaatakować.

---

⁵ Źródło: Deshimaru Taisen, *The Zen Way to the Martial Arts*, E.P. Dutton, New York 1982.

⁶ Psychologia określa to zjawisko jako habituację: im częściej jesteśmy wystawiani na jakiś bodziec, tym słabiej na niego reagujemy.

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

UKRYTE STRATEGIE PRZYCAJONYCH WOJOWNIKÓW

Oddajemy do Twoich rąk niezwykłą, orientalną perełkę — zbiór starożytnych chińskich maksym opisujących **najbardziej podstępne i misterne strategie** wojenne, jakie

kiedykolwiek wymyślono. Jeśli jesteś miłośnikiem Sun Tzu, ta książka będzie dla Ciebie prawdziwym objawieniem, ponieważ oprócz strategii bitewnych zawiera również taktyki wykorzystywane w wojnie psychologicznej. Ich zadaniem jest podkopać wolę walki przeciwnika oraz zmącić jego zdrowy rozsądek. Całość została opatrzona błyskotliwym komentarzem, odsłaniającym fascynującą historię i kulturę Chin.

„Dokonując morderstwa, skorzystaj z pożyczonego miecza” — radzi jeden z przytaczanych tu aforyzmów. Nasza rada: nie pożyczaj tej książki od nikogo, miej swój własny egzemplarz, ponieważ jest to tak intensywne źródło inspiracji, że trudno będzie Ci się powstrzymać przed robieniem notatek na marginesach. Ucz się sztuki podstępów od dawnych mistrzów — to sprawi, że łatwiej dostrzeżesz osoby z Twojego otoczenia, które próbują działać w identyczny sposób. **Chociaż gracze przychodzą i odchodzą, sama rozgrywka pozostaje niezmienna.**

To klasyczne dzieło pochodzące z V wieku n.e. i mające korzenie w chińskiej historii, folklorze i mitach, początkowo było przekazywane drogą ustną. Dopiero wiele wieków później zostało spisane i wydrukowane. Wszystkie współczesne wersje *Trzydziestu sześciu strategii starożytnych Chin* wywodzą się z poszarpanej książki odkrytej na przydrożnym kramie w Syczuanie w 1941 roku.

książkiklasybusiness

Nr katalogowy: 13879

Księgarnia internetowa:

<http://onepress.pl>

Zamówienia telefoniczne:

0 801 339900

0 601 339900

one
p r e s s

Sprawdź najnowsze promocje:

• <http://onepress.pl/promocje>

Książki najchętniej czytane:

• <http://onepress.pl/bestsellery>

Zamów informacje o nowościach:

• <http://onepress.pl/nowosci>

Hellon SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: onepress@onepress.pl

<http://onepress.pl>

Cena 39,90 zł

ISBN 978-83-246-6666-9

9 788324 666669